

Științele educației

Ioan Cerghit, Ioan Neacșu
Ion Negreț-Dobridor, Ion-Ovidiu Pânișoară

PRELEGERI PEDAGOGICE

Collegium

POLIROM

Seria *Collegium. Științele educației* este coordonată de Constantin Cuceș.

COLLEGIUM

Științele educației

www.polirom.ro

© 2001 by Editura POLIROM

Editura POLIROM

Iași, B-dul Copou nr. 4, P.O. BOX 266, 6600

București, B-dul I.C. Brătianu nr. 6, et. 7, P.O. BOX 1-728, 70700

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României:

Prelegeri pedagogice / Ioan Cerghit, Ioan Neacșu, Ion Negreț-Dobridor, Ion-Ovidiu Pânișoară – Iași: Polirom, 2001.

232 p. ; 24 cm (Collegium. Științele educației)

ISBN: 973-683-798-X

I. Cerghit, Ioan

II. Neacșu, Ioan

III. Negreț-Dobridor, Ion

IV. Pânișoară, Ion-Ovidiu

371

Printed in ROMANIA

37/910

Ioan Cerghit, Ioan Neacșu
Ion Negreț-Dobridor, Ion-Ovidiu Pânișoară

PRELEGERI PEDAGOGICE

UNIVERSITATEA VILNIUS
TARGOVISTE - ROMANIA
SEDIUL CENTRAL
Nr. Inv. 9268 HX

POLIROM
2001

Ioan Cerghit (n. 1927) – este profesor universitar dr., consultant la Catedra de Pedagogie a Facultății de Psihologie și Științele Educației, Universitatea din București. A fost șef al Catedrei de Pedagogie-Psihologie, la Facultatea de Filosofie-Istorie, Universitatea din București (1979-1990) și director al Departamentului pentru pregătirea personalului didactic, Universitatea din București (1994-1999). Este conducător de doctorat în Științele educației la Universitatea din București. Dintre ultimele apariții editoriale: *Metode de învățământ* (ed. a III-a), Editura Didactică și Pedagogică, București, 1997; *Sisteme alternative de instruire*, Editura Aramis, 2001.

Ioan Neacșu (n. 1945) – este profesor universitar dr. la Facultatea de Psihologie, titular al cursurilor de Psihologie educațională, Metode și tehnici de învățare eficientă, Psihopedagogia creativității și Managementul calității în educație. A coordonat și colaborat la proiecte de cercetare UNESCO (CODIESEE), Phare, Institutul de Științe ale Educației, Universitatea din București și institute departamentale de prestigiu. Are o bogată activitate științifică reflectată într-o relevantă producție de lucrări de autor – monografii (8), studii și articole (peste 100) în țară și în străinătate, manuale și volume în cooperare (20), comunicări științifice (peste 110). Dintre lucrările cunoscute semnalăm: *Motivație și învățare* (1978); *Educație și acțiune* (1986); *Civilizație și conduită* (1987); *Educație și autoeducație în formarea personalității sportive* (1987); *Metodica predării matematicii la clasele I-IV* (1988; 2000); *Metode și tehnici de învățare eficientă* (1990); *Instruire și învățare* (1990; 1999). În perioada 1990-2001 a îmbinat eficient cariera didactică cu sarcini de răspundere managerială la nivel de guvern și ministerul de profil; în prezent este director general în Ministerul Educației și Cercetării.

Ion Negreț-Dobridor (n. 1952) – este conferențiar universitar dr. la Departamentul pentru pregătirea personalului didactic, Facultatea de Psihologie și Științele Educației, Universitatea din București. A fost inspector școlar la Inspectoratul Școlar al Municipiului București (1985-1990); consilier guvernamental (1990-1993). A primit premiul Academiei Române pentru lucrarea *Învățare eficientă*. Dintre ultimele apariții: *Mitul lui Chiron*, Editura Aramis, 2001; *Accelerarea psihogenezei*, Editura Aramis, 2001.

Ion-Ovidiu Pânișoară (n. 1974) – este asistent universitar la Departamentul pentru pregătirea personalului didactic, Facultatea de Psihologie și Științele Educației, Universitatea din București, doctorand în Științele educației. A participat în calitate de expert la conferințe și stagii naționale și internaționale; dintre cele mai importante – mai 1999, specializare în domeniul formării inițiale a cadrelor didactice în Statele Unite ale Americii. Dintre ultimele apariții în domeniul științelor educației: *Formarea personalului didactic. Raport de cercetare*, 1, ediția a II-a; *Formarea personalului didactic. Raport de cercetare*, 2 (în colaborare), Editura U.M.C., 2000.

Tabla de materii

Cuvânt înainte	9
Capitolul I	
TEORIA CURRICULUMULUI (conf. univ. dr. Ion Negreț-Dobridor)	11
1. Delimitarea conceptului	13
1.1. Etimologie	13
1.2. Accepțiuni contemporane	14
1.3. Evoluția conceptului	16
1.4. Sensuri fundamentale	18
2. Principiile curriculumului educațional	19
2.1. Principii cu privire la natura curriculumului	20
2.2. Principii de dezvoltare a curriculumului	20
3. Cercetarea curriculară	20
4. Proiectarea curriculară	21
4.1. Procesul proiectării curriculare	21
4.2. Norme privind proiectarea curriculară	25
5. Dezvoltarea curriculară	26
5.1. Factorii determinanți	27
5.2. Orientarea dezvoltării curriculumului	30
5.2.1. Criteriile orientării curriculumului	30
5.2.2. O metodă rațională de orientare a dezvoltării curriculare	33
5.3. Participanții	35
5.4. Factori de influență	37
5.5. Alegerea „câmpurilor de învățare”	40
5.6. Organizarea curriculumului	43
5.6.1. „ABC”-ul organizării curriculare	43
5.6.2. Paradigme și tipuri de curricula	45
5.7. Scheme și modele ale dezvoltării curriculare	48
5.7.1. „Sarcinile de dezvoltare” (<i>developmental tasks</i>)	48
5.7.2. Taxonomia obiectivelor pedagogice	49
5.7.3. Zetetica	49

5.7.4. Modelul holist	50
5.7.5. Modelul demersurilor transdisciplinare	51
5.8. Dezvoltarea curriculumului și reforma curriculară	52
6. Produsele curriculare	54
6.1. Planul de învățământ	55
6.2. Programa școlară	56
6.3. Manualul școlar	56
6.4. Metodice	57
6.5. Planificările calendaristice	57
6.6. Proiectele pedagogice	58
Note	58
<i>Referințe bibliografice .....</i>	<i>60</i>

Capitolul II

METODOLOGIA DIDACTICĂ (prof. univ. dr. Ioan Cerghit)	61
1. Metodă, procedeu și metodologie didactică	63
2. Clasificarea metodelor didactice	64
2.1. Metode de comunicare orală	66
2.1.1. Metode expositive (afirmative)	66
2.1.1.1. Expunerea cu oponent	68
2.1.1.2. Prelegerea-dezbatere (discuție)	68
2.1.2. Metode interogative (conversative sau dialogate)	68
2.1.3. Metoda discuțiilor și dezbaterilor	70
2.1.4. Metoda problematizării (instruirea prin problematizare)	71
2.2. Metode de comunicare bazate pe limbajul intern.	
Reflecția personală	72
2.3. Metode de comunicare scrisă.	
Tehnica lecturii	73
2.4. Metode de explorare a realității	74
2.4.1. Metode de explorare nemijlocită (directă) a realității	74
2.4.1.1. Observarea sistematică și independentă	74
2.4.1.2. Experimentul – metodă fundamentală în învățământul științelor naturii	75
2.4.1.3. Învățarea prin cercetarea documentelor și vestigiilor istorice	76
2.4.2. Metode de explorare mijlocită (indirectă) a realității	77
2.4.2.1. Metode demonstrative (intuitive)	77
2.4.2.2. Metode de modelare (<i>model devices</i>)	79
2.5. Metode bazate pe acțiune (operaționale sau practice)	81
2.5.1. Metode bazate pe acțiune reală (autentică)	81
2.5.1.1. Metoda exercițiului	81
2.5.1.2. Metoda studiului de caz	84
2.5.1.3. Proiectul sau tema de cercetare-acțiune	87
2.5.1.4. Metoda lucrărilor practice	88
2.5.2. Metode de simulare (bazate pe acțiunea fictivă)	89
2.5.2.1. Metoda jocurilor (învățarea prin joc)	89
2.5.2.2. Metoda dramatizării (învățarea prin dramatizare)	91
2.5.2.3. Învățarea pe simulatoare	91

2.6. Metode de raționalizare a învățării și predării	92
2.6.1. Metoda activității cu fișele	92
2.6.2. Metode algoritmice de instruire	92
2.6.3. Instruirea programată (învățământul programat)	94
2.6.4. Instruirea asistată de calculator (I.A.C.)	97
<i>Referințe bibliografice</i>	99

Capitolul III

METODE MODERNE DE INTERACȚIUNE EDUCAȚIONALĂ

(asist. univ. drd. Ion-Ovidiu Pânișoară)	101
1. Actualitatea metodelor de interacțiune educațională	103
2. Metoda asaltului de idei (brainstorming-ul)	104
3. Tehnica electronică de brainstorming	108
4. Brainstorming-ul personal	109
5. Reuniunea Phillips 66	111
6. Controversa creativă	117
7. Tehnica focus grup	119
8. Ascultarea interactivă	122
9. Tehnica „acvariului” (fishbowl)	130
10. Metoda rezolvării creative de probleme (problem solving)	133
Concluzii	143
<i>Referințe bibliografice</i>	144

Capitolul IV

MODELE ALE INSTRUIRII ȘI PROIECTAREA PEDAGOGICĂ

(prof. univ. dr. Ioan Neacșu, conf. univ. dr. Ion Negreț-Dobridor)	147
1. Orizonturi în teoriile instruirii. Modele explicative	149
1.1. De la autonomia la co-evoluția modelelor instruirii	149
1.2. Conversia teoriilor învățării în modele de instruire	159
1.2.1. Modelul instruirii bazat pe teoriile operaționale ale învățării	162
1.2.2. Abordarea modulară a instruirii derivată din teoriile holiste și dinamice asupra învățării	164
1.2.3. Modelul însușirii/învățării depline derivat din teoriile integraliste și diferențiale asupra învățării	169
2. Ce este proiectarea pedagogică?	176
2.1. Scurt istoric	176
2.1.1. Accepțiuni	176
2.2. Nivelurile proiectării în educație	177
2.3. Pedagogia prin obiective și proiectarea pedagogică	179
2.4. Proiectarea pedagogică și modelele instruirii eficiente	181
2.5. Modelarea și proiectarea pedagogică pentru instruirea eficientă (un model românesc)	184
2.5.1. Structura și funcționalitatea	184
2.5.1.1. Componentele esențiale ale modelului	184
2.5.1.2. Structura detaliată a modelului și „sursele de inspirație”	185
2.5.2. Descrierea modelului	188

